

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Filozofická fakulta. Katedra knižničnej a informačnej vedy
Akademická knižnica UK

KEGA 133UK-4/2013

Informačná gramotnosť

informačné zručnosti, schopnosti, znalosti, návyky

Informačné kompetencie

Autor(i):

Ľudmila Hrdináková

Zhrnutie:

Tutoriál prináša informácie o tom:

- čo je to informačná gramotnosť,
- aké ciele má informačná gramotnosť,
- aké výstupy môže prinášať,
- prečo je nevyhnutná pri práci vysokoškolského študenta.

Copyright:

Tento dokument môže byť použitý výhradne na výskumné, pedagogické alebo osobné študijné účely. Akékoľvek sublicencovanie, reprodukcia, redistribúcia, či predaj sú zakázané.

©Univerzita Komenského v Bratislave, 2014

Informačná gramotnosť

Informačná gramotnosť je komplexná schopnosť rozpoznať, kedy a aké informácie sú potrebné, vyhľadať, vyhodnotiť a efektívne využívať potrebné informácie.

V kontexte vysokoškolského vzdelávania pomáha študentovi získať väčšiu kontrolu nad vlastným učením sa a vzdelávaním a väčšiu kontrolu dosahovania cieľov.

Informačná gramotnosť je nevyhnutná pre globálne informačné prostredie, ktoré je charakteristické neustálymi zmenami a inováciami, technologickým pokrokom, multiplicitou formátov a médií a explóziou informácií premenlivej kvality. V tejto súvislosti rastie význam informačnej gramotnosti, a to ako pre osobný život jednotlivca, tak i pre jeho odborný a profesionálny rozvoj, existenciu a uplatnenie. Informačná gramotnosť je všeobecný atribút, pretože podporuje celoživotné vzdelávanie

Kto je informačne gramotný študent?

Informačne gramotný je ten študent, kto disponuje nasledujúcimi kompetenciami:

- uznáva, že správne a úplné informácie sú základom pre inteligentné rozhodovanie;
- uznáva potrebu informácií;
- formuluje otázky na základe informačných potrieb;
- identifikuje potenciálne zdroje informácií;
- vyvíja úspešné stratégie vyhľadávania;
- efektívne pristupuje k zdrojom informácií, vrátane počítačovo podporovaného prístupu a ďalších technológií;
- vyhodnocuje informácie;
- organizuje informácie pre praktické využitie, integruje novo vytvorené informácie do existujúceho stavu poznania;
- používa informácie v kritickom myslení a riešení problémov (Doyle 1992).

Informačná gramotnosť je spôsobilosť spoločná pre všetky odbory, a to nielen pre všetky odbory spoločenskovedné a odbory Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, a ako taká podporuje celoživotné vzdelávanie.

Čo umožňuje informačná gramotnosť?

Informačná gramotnosť umožňuje študentom:

- zvládnuť vzdelávací obsah,
- bádať, poznávať, objavovať, hľadať riešenia,
- realizovať a vyhodnocovať výskumy,
- využívať efektívne najnovšie technológie pre výskum, poznávanie, riešenie problémov,
- rozšíriť schopnosti sebahodnotenia a sebareflexie v záujme navigácie a riadenia svojich zámerov, hodnôt a činností pri dosahovaní svojich zámerov.

Z hľadiska kvality vysokoškolského vzdelávania a jeho výstupov odborníci konštatujú, že informačná gramotnosť zabezpečuje päť strešných, komplementárnych a komplexných kompetencií:

- zvedavá myseľ,
- „helikoptérové vízie“,
- schopnosť práce s informačnými zdrojmi,
- zmysel pre personálnu zodpovednosť, prezentáciu a kompetencie,
- repertoár študijných zručností a schopností (Candy 1995).

Ciele a výstupy z hľadiska informačnej gramotnosti

Nasledujúca tabuľka precizuje ciele a výstupy, ktoré sú dosažiteľné a zároveň nevyhnutné pre vysokoškolského študenta 21. storočia.

Cieľ	Výstupy / výsledky
1. Určiť povahu a rozsah potrebných informácií	<ul style="list-style-type: none"> • formulovať / artikulovať dobre naformulovanú otázku • pochopiť kontext, v ktorom je informácia vytvorená • vedieť, ako sú informácie organizované, indexované a poznať prístup
2. Pristupovať k potrebným informáciám účinne a efektívne	<ul style="list-style-type: none"> • identifikovať a získavať príslušné nástroje pre vyhľadávanie, efektívne k nim pristupovať; • pomocou nástrojov pre vyhľadávanie identifikovať vhodné zdroje informácií; • lokalizovať, vyhľadať a získať informácie včas.
3. Zhodnotiť informácie a zdroje kriticky.	<ul style="list-style-type: none"> • zistiť a určiť, či je vyhľadaná informácia relevantná vzhľadom k informačným potrebám • rozvíjať a používať hodnotiace kritériá s cieľom posúdiť vyhľadané informácie • posúdiť proces hľadania a revidovať ho podľa potreby

4. Začleniť selektované informácie do svojej vedomostnej základne	<ul style="list-style-type: none"> • spájať / integrovať / vytvoriť vzťahy medzi časťami rozdrobených informácií, za účelom zisťovania schém a vzorcov, alebo za účelom generalizácie; • integrovať predošlé presvedčenie, názory, predpoklady a znalosti s novými informáciami.
5. Používanie informácií efektívne na dosiahnutie daného účelu	<ul style="list-style-type: none"> • [pretože účel je jedinečný pre každý program, kurz alebo aktivitu, výsledky by mali byť identifikované podľa zúčastnených strán / cieľov v počiatočnej fáze plánovania].
6. Vedieť veľa (dostatočne) o ekonomických, právnych a sociálnych otázkach, týkajúcich sa využívania informácií a prístupu k informáciám a ich používaní eticky a legálne	<ul style="list-style-type: none"> • preukázať pochopenie akademickej integrity a vyhnúť sa plagiátorstvu • používať informácie v súlade so zákonmi o autorských právach

Jadrom poslania vysokoškolského vzdelávania je:

- rozvíjať priebeh učenia,
- formovať celoživotných študentov,
- zabezpečiť rozvoj ich schopností kritického myslenia.

Informačná gramotnosť je kľúčovým prvkom dlhodobého celoživotného vzdelávania, ktoré poskytuje budovanie informovanej komunity.

S rozširovaním a prehľbovaním informačnej gramotnosti, sa prehľbujú kompetencie jednotlivca mimo formálneho vzdelávacieho prostredia a jeho disponibilná informačná autoregulácia v praktickom živote (Rafique 2014).

Literatúra:

- CANDY, P. C. Developing lifelong learners through undergraduate education. In: Summers, L., *A Focus on Learning*, Proceedings of the 4th Annual Teaching Learning Forum, Edith Cowan University, February 1995 [online]. Perth: Edith Cowan University. s. ii-viii [cit. 2014-10-10]. Dostupné na: <http://lsn.curtin.edu.au/tlf/tlf1995/candy.html>
- DOYLE, C. S. Outcome Measures for Information Literacy within the National Education Goals of 1990: Final Report to National Forum on Information Literacy : Summary of Findings [online]. Washington : US Department of Education, 1992 [cit. 2011-05-29]. (ERIC document no; ED 351033). Dostupné na: <http://eric.ed.gov/PDFS/ED351033.pdf>.
- RAFIQUE, Ghulam Murtaza. Information literacy skills among faculty of the University of Lahore In: *Library Philosophy & Practice* [online]. February 27 [cit. 2014-10-24]. Dostupné na: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=0f95ce3d-d9c0-4684-a33b-3b7a2e64aab7%40sessionmgr198&hid=104>

